

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum plus vnum proximum m, quàm alium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

cietatis in ipso bono. Consociatio autem est ratio di-
lectionis secundum quandam unionem in ordine
ad Deum. Vnde sicut unitas potior est, quam unio, ita quod
homo ipse participet bonum diuinum, est potior ratio
diligendi, quam quod alius associetur sibi in hac parti-
cipatione. Et ideo homo ex charitate debet magis
seipsum diligere, quam proximum. Et huius signum
est, quod homo non debet subire aliquod malum pec-
cati, quod contrariatur participationi beatitudinis,
ut proximum liberet a peccato.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod dilectio
charitatis non solum habet quantitatem ex parte
obiecti, quod est Deus, sed ex parte diligentis, qui
est ipse homo charitatem habens: sicut & quanti-
tas cuiuslibet actionis dependet quodammodo ex
ipso subiecto. Et ideo licet proximus melior, sit
Deo propinquior, quia tamen non est ita pro-
pinquus charitatem habenti, sicut ipse sibi, non
sequitur, quod magis debeat proximum, quam se-
ipsum diligere.

AD SECUNDUM dicendum, quod detrimenta corpo-
ralia debet homo sustinere propter amicum, & in
hoc ipso seipsum magis diligit secundum spirituale
mentem, quia hoc pertinet ad perfectionem virtu-
tis, quae est bonum mentis: sed in spiritualibus non
debet homo pati detrimentum peccando, ut prox-
imum liberet a peccato, sicut * dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut * Augustinus
dicit in regula, cum dicitur, Charitas non quarit qua-
sua sunt, sic intelligitur, quod communia propriis
anteponit. Semper autem commune bonum est
magis amabile unicuique, quam proprium bonum.
Sicut etiam ipsi patri est magis amabile bonum to-
tius, quam bonum partiale sui ipsius, ut * dictum est.

In cor. art.
* in regula
te tia, & ha
beur to. 1.

Art. prac.

¶ Super Quaestio-
nis vigesimae Ar-
ticulum quintum.

ARTICVLVS V.

Utrum homo magis debeat diligere
proximum, quam corpus
proprium.

IN articulo, in re-
sponse ad ul-
timum aduerte duo.

1. 2. q. 73. ar.
1. cor. &
eouit. 18. c.
16.

Primo, quod illa iam
dicta regula, quod
praecipua affirmati-
ua obligant, quod ad
exercitium solum in
casu necessitatis, au-
thor dicit, quod etiam
pro salute spiritali
proximi homo non
tenetur proprium
corpus exponere, ni-
si in casu necessita-
tis: extra autem casum
necessitatis ad perfe-
ctionem chari-
tatis hoc spectat. Pro-
pter quod laudabili-
ter se sponte expo-
nunt religiosi tempo-
re pestis ad spirita-
lia ministranda infe-
ctis, quibus ipsi non
obligantur: & simile
est in aliis. Secundo,
ratione literae: quia
hominem cuiuslibet im-
miner cura proprii
corporis, non autem
cura salutis proxi-
mi, nisi in casu. Ex
hac enim radice mul-
tae quaestiones solu-
de sunt in materia
defensionis, ut infe-
rius patebit.

Art. prac.

1. 1. c. 37. a
medio to. 3.

AD QUINTUM sic proceditur.
Videtur, quod homo non magis
debeat diligere proximum, quam
corpus proprium. In proximo enim
intelligitur corpus nostri proxi-
mi, si ergo debet homo diligere
proximum plus quam corpus pro-
prium, sequitur, quod plus debeat
diligere corpus proximi, quam
corpus proprium.

¶ 2. Praet. Homo plus debet dili-
gere animam propriam, quam animam pro-
ximi, ut * dictum est: sed corpus
proprium propinquius est ani-
mae nostrae, quam proximus. ergo
plus debemus diligere corpus
proprium, quam proximum.

¶ 3. Praet. Vnusquisque exponit id,
quod minus amat, pro eo, quod
magis amat: sed non omnis ho-
mo tenetur exponere corpus pro-
prium pro salute proximi, sed hoc
est perfectorum, secundum illud
Io. 15. Maiorem charitatem nemo
habet, quam ut animam suam ponat
quis pro amicis suis. ergo homo
non tenetur ex charitate plus dilige-
re proximum, quam corpus proprium.
SED CONTRA est, quod * Aug.

dicat de doctrina christiana, quod plus de-
betur proximo, quam corpus proprium.

RESPONDEO. Dicendum, quod
est ex charitate diligendum, quod habet
rationem diligibilis ex charitate, ut
sociatio autem in plena participatione
quae est ratio diligendi proximum, est
diligendum, quam participatio beati-
tudinis, quae est ratio diligendi proximum.
Et ideo proximum quantum ad salutem
magis debemus diligere, quam proprium.
AD PRIMUM ergo dicendum, quod
Philosophum in 9. * Ethic. Vnum quod
esse id, quod est praecipuum in ipso. Videtur
ergo proximum magis esse diligendum, quam
proprium, intelligitur hoc quantum ad
quae est potior pars eius.

AD SECUNDUM dicendum, quod corpora
propinquius animae nostrae, quam proxi-
mum ad constitutionem proprie naturae,
tunc ad participationem beatitudinis magis
sociatio animae proximi ad animam nostram
etiam corporis proprii.

AD TERTIUM dicendum, quod cuiuslibet
hominem cura proprii corporis, non autem
cuiuslibet homini cura de salute proximi, est
casu. Et ideo non est de necessitate chari-
tatis, ut homo proprium corpus exponat pro
salute proximi nisi in casu, quo tenetur eius saluti propter
quod aliquis sponte ad hoc se offerat, ut
perfectionem charitatis.

ARTICVLVS VI.

Utrum unus proximus sit magis dil-
gendus, quam amicus.

AD SEXTUM sic proceditur.
Videtur, quod vnus proximus
non sit magis diligendus, quam
alius. Dicit enim * Aug. in 1. de doctr.
christi. Omnes homines equae dili-
gendi sunt: sed cum omnibus pro-
desse non possis, his potissimum
consulendum est, qui pro locorum,
& temporum, vel quarumlibet re-
rum opportunitatibus constitutus
tibi quasi quadam forte iungunt.
ergo proximorum vnus non est ma-
gis diligendus, quam alius.

¶ 2. Praet. Vbi vna, & eadem est ra-
tio diligendi diuersos, non debet
esse in aquali dilectione: sed vna est
ratio diligendi omnes proximos
scilicet Deus, ut patet per * Aug.
in 1. de doctr. christi. ergo omnes proxi-
mos aequaliter diligere debemus.

¶ 3. Praet. Amare, est velle boni ali-
cui, ut patet per * Philosophum in
2. Rhetor. sed omnibus proximis
eguale bonum volumus, scilicet
vitam aeternam. ergo omnes proxi-
mos aequaliter debemus diligere.

SED CONTRA est, quod tanto
vnusquisque magis debet diligere, quanto
gravius peccat, qui contra eius di-
lectionem operatur: sed grauius
peccat, qui agit contra dilectionem
aliquorum proximorum, quam

tanto doctore indignum. Secundo repugnat corpori presentis ar-
ticuli. Nam contra primam opinionem conclusum est. quod pro-
portionalis est interior dilectionis affectus exteriori beneficentiae.
Si enim benevolentia, & beneficentia proportionatae sunt, non
erit benevolentia ad omnes, & beneficentia ad quosdam. Et si vera

qui agit contra dilectionem ali-
quorum aliorum. Vnde Leuit.
20. praecipitur, quod qui maledi-
xerit patri, aut matri, morte mori-
ariur: quod non praecipitur de
his, qui alios homines maledi-
cunt. ergo quosdam proximo-
rum debemus magis diligere,
quam alios.

RESPOND. Dicendum, quod duplex
opinio circa hoc fuit. Quidam
enim dixerunt, quod omnes pro-
ximi sunt aequaliter ex charitate
diligendi, quantum ad affectum,
sed non quantum ad exteriorem
effectum, ponentes ordinem di-
lectionis esse intelligendum secu-
dum exteriora beneficia, qua ma-
gis debemus impendere proxi-
mis, quam alienis: non autem
secundum interiorem affectum,
quem aequaliter debemus impen-
dere omnibus, etiam inimicis:
sed hoc irrationabiliter dicitur.

Non enim minus est ordinatus affe-
ctus charitatis, qui est inclinatio
gratia, quam appetitus naturalis,
qui est inclinatio naturae. Vtraque
enim inclinatio ex diuina sapien-
tia procedit. Videmus autem in
naturalibus, quod inclinatio natu-
ralis proportionatur actui, uel
motui, qui conuenit naturae: u-
niuersumque: sicut terra habet ma-
iorem inclinationem grauitatis, quam
aqua, quae coepetit ei esse sub aqua.

Oportet ergo, quod et inclinatio gra-
tia, quae est affectus charitatis, p-
portionetur his, quae sunt exterioris
agenda: ita, ut ad eos intensiore
charitatis affectum habeamus, qu-
bus conuenit nos magis beneficos
esse. Et ideo dicendum est, quod etiam
secundum affectum oportet magis
vnum proximorum, quam
alium diligere. Et ratio est, quia
cum principium dilectionis sit
Deus, & ipse diligens, necesse est,
quod secundum propinquitatem ma-
iorem ad alterum istorum prin-
cipiorum maior sit dilectionis af-
fectus. Sicut enim supra dictum est,
in omnibus, in quibus inuenitur ali-
quod principium, ordo attendi-
tur secundum comparationem ad
illud principium.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod
dilectio potest esse inaequalis du-
pliciter. Vno modo, ex parte eius
boni, quod amico optamus, & qua-
ntum ad hoc omnes homines aequi-
diligimus ex charitate: quae omni-
bus optamus bonum idem in ge-
nere. scilicet beatitudinem eternam. Alio

maior sit benevolentia ad illos, ad quos est maior beneficentia.
¶ In eodem articulo, in responsione ad primum, aduerte, quod
prima responsio dicens, quod ex charitate aequaliter omnes dili-
gimus, quantum ad bonum, quod volumus dilectis, potest male,
& bene intelligi. Male quidem, si intelligatur quod charitas vult
omnibus bonum aequa-
le, sic quod non vult eis
bonum inaequale: in
sequenti sibi eodem arti-
culo oppositum do-
cet author. Bene au-
tem, si intelligatur,
quod charitas vult
omnibus bonum a-
quale in genere, ut
in litera dicitur, seu
specie, pura felici-
tatem eternam. Cum
quo tamē fiat, quod
vult maius secun-
dum gradum boni
vni, quam alteri.

modo, dicitur maior dilectio propter in-
teriorē actum dilectionis: & sic non
oportet omnes aequae diligere.
Vel aliter dicendum, quod dilectio
inaequaliter potest ab aliquo haberi
dupliciter. Vno modo ex eo, quod
quidam diliguntur, & aliqui dili-
gunt. Et hanc etiā inaequalitatem
oportet seruare in beneficentia,
quia non possumus omnibus p-
desse: sed in benevolentia dilectio-
nis talis inaequalitas haberi non de-
bet. Alia vero est inaequalitas dile-
ctionis ex hoc, quod quidam plus
alijs diliguntur. August. ergo non
intendit hanc excludere inaequali-
tatem, sed primam, ut patet ex his,
quae de beneficentia dicit.

AD SECUNDUM dicendum, quod omnes
proximi aequaliter se habent ad Deum:
sed quidam sunt ei propinquiores
propter maiorem bonitatem, quae sunt
magis diligendi ex charitate, quam
alii, qui sunt ei minus propinqui.
AD TERTIUM dicendum, quod ra-
tio illa procedit de quantitate dile-
ctionis ex parte boni, quod ami-
cis optamus.

ARTICULVS VII.

Utrum magis debeamus diligere melio-
res, quam nobis coniunctiores.

AD SEPTIMUM sic proceditur.
Videtur, quod magis debeamus
diligere meliores, quam nobis coniu-
ctiores. Illud enim videtur esse magis dili-
gendum, quod nulla ratione debet odio
haberi, quam illud, quod aliqua ratione est
odiendum, sicut & alius est, quod
est nigro impermissius: sed per se
nobis coniuncta, sunt secun-
dum aliquam rationem odienda,
secundum illud Luc. 14. Si quis ue-
nit ad me, & non odit patrem, &
matrem &c. Homines autem boni
nulla ratione sunt odiendi. ergo
videtur quod meliores sunt magis a-
mandi, quam coniunctiores.

¶ 2. Praet. Secundum charitatem ho-
mo maxime Deo assimilatur: sed
Deus diligit magis meliorem, quam
sibi coniunctiorem. ergo & ho-
mo per charitatem magis debet
meliorem diligere, quam sibi con-
iunctiorem.

¶ 3. Praet. Secundum vnamquam-
que amicitiam illud est magis a-
mandum, quod magis pertinet
ad id, supra quod amicitia fun-
datur. Amicitia enim natu-
rali magis diligimus eos, qui
sunt nobis magis secundum na-

¶ Super Quaestione vi
gesima sexta Arti-
culum septimum.

IN articulo 7. dubium
occurit, quomodo
verificatur uerba
literae cum dicitur,
quod diuersitas
dilectionis, quae est
secundum charitatem,
quantum ad speciem
attenditur, secundum
propinquitatem ad
Deum. Et est ratio
dubij, quia charitas
non est diuersarum
specierum secundum
diuersitatem bono-
rum, quae vult di-
lectis.

¶ Ad hoc dicitur,
quod sermo literae,
quantum ad radices,
est de vera diuersita-
te specificata: sed quan-
tum ad charitatem, est
de diuersitate speci-
fica reducta seu sim-
plificata. Intendit
siquidem in author,
ut ipsemet explicat
pro radice, quod di-
ueritas dilectionis spe-
cies sunt secundum
diuersa bona, quae
optamus ijs, quos di-
ligimus. Et haec pro-
positio est manife-
sta, quia alterius spe-
cifici est dilectio ho-
noris a dilectione di-
uitiarum, & huiusmo-
di. Ex hac autem
radice de dilectione
in communi, man-
ducit author intel-
lectum discipuli
ad discernendum in
dilectione charita-
tis diuersitatem ex
parte obiecti, vnde
dilectio habet spe-
ciem, & diuersita-
tem ex parte subie-
cti, vnde habent
inensionem: & di-
ueritatem charita-
tis ex parte obiecti
secundum diuersos
gradus beatitudinis,
vocat